

Državni zbor.

Dunaj, 29. novemb. 1904.

Položaj v državnem zboru.

Ko je bilo v prvi polovici novembra prenovljeno ministrstvo in bil imenovan za Češko poseben minister, se je v obče pričakovalo, da se bodo pomirili Čehi in postane zopet redno delovanje v poslanski zbornici. Čehi niso temu nasprotovali; samo da bi se jim bilo dalo nekako zagotovilo, da se jim izpolnijo vsaj polagoma njihove opravičene zahteve, bi se bili udali. Vlada jim ni obljubila ničesar. Nemške stranke so pa nastopile silno sovražno proti Čehom in njihovim zaveznikom; ob enem pa še proti Lahom. Nemci zahtevajo v enomer, da se morajo opustiti poljske in češke vzporednice na nemških učiteljskih v Tropavi in Tesinu, čeravno je mnogo več Slovanov v Šleziji kakor Nemcev. Nemci zahtevajo nadalje, da mora vlada odpraviti iz Inomosta laško pravno učilišče. To je silno težko. Italijani zahtevajo, da se naj ustanovi v Trstu laško vseučilišče; s tem bi bili Nemci, četudi ne radi, morebiti vendar zadovoljni. A vlada temu noče pritrditi, ker v Trstu je že zdaj glavni sedež laških rogoviležev, ki skušajo Trst in vse Primorje odtrgati od Avstrije in priklopiti Italiji; kaj bi bilo še le potem, če se v Trstu zberejo vsi laški visokošolci? Temu se ustavljajo tudi z vsi močjo Slovenci in Hrvati, ker teh je tudi mnogo v Trstu; okolica pa je vsa slovenska.

Kakor je znano, so se pa spomladi tega leta Mladočehi tesno zvežali s Slovenci in Hrvati in sicer tako, da ne morejo in ne smejo Čehi odstopiti od obstrukcije, dokler jim »Slovanska zveza« tega ne dovoli. Nasproti ne more »Slovanska zveza« opustiti obstrukcije brez dovoljenja Čehov. A Slovencem in Hrvatom vlada sploh ničesar ne dovoli. Vedno namešča po Spod. Štajerskem samo nemške uradnike, medtem ko pošilja na Kranjsko slovenske uradnike. Kranjcem še vedno zapoveduje baron Hein. Dalmatinski Hrvati so pa skrajno razburjeni, ker noče vlada odpoklicati deželni. namestnika barona Handel-na. Zraven tega je najvišje upravno sodišče razsodilo, da se morajo Slovencem v Trstu napraviti slovenske šole in je zadnjič nad 10.000 tržaških Slovencev zahtevalo slovenske šole: a tržaško mesto jim teh ne privošči. Vse stranke, če izvzamemo Poljake, so silno razburjene nad vlado. Tudi krščanski socialci niso zadovoljni, ker je vlada nedavno prepovedala iz strahu pred socialnimi demokrati neko slovesnost v čast dr. Lueggerju, dunajskemu županu. Zadnje dni je sicer priporočala nemška narodna stranka, naj se

na potu v Radgono, ko Ferdinand zapove kakor Štajercem tako tudi Ogrom mir in ukaže slavnemu Nikolaju Jurišiču, naj s precejšnjo vojsko gre na Mursko polje in skrbi za red in mir. Tako pride Jurišič v Veržej in dokler je on tam bival, vladal je na obeh straneh Mure mir. V poznejših letih so se enaki prepiri še večkrat ponavljali; mnogo-krat je prišlo do krvavih prask, kajti eni so napadali drugega in leto za letom je bilo slišati o medsebojnih ropih in nasilstvih, zlasti so se v tem odlikovali Ogri. Tudi Muro so rivali zdaj sem, zdaj tje, a ker je vlada vedno omahovala, ostalo je vse pri starem. V drugi polovici 16. stoletja so se nemirni duhovi polagoma poglobili, Mura pa, razkosana v neštnevilne panoge, spominja se danes na nekdanji razdor med Ogri in Štajerci.*)

Pozneje je Mura včasih sama popravila, kar so bili Ogri po krivici vzeli Štajercem. V neki pritožbi 94 letnega Jurija Pintariča z dne 19. avgusta 1752 beremo, da je Mura pred kakimi 60 leti, torej proti koncu 17. stoletja, spremenila svojo strugo ter vdrla proti ogrski strani in je prebivalcem v Hrastju zapustila veliko naplavljenega in z grmovjem

Glej Beiträge z. K. st. G. 1888, 92—136. Muchar, VIII., 399.

skličejo v skupen poavet načelniki vseh strank državnega zbora, da se dogovorijo, kako bi se dalo pričeti z delom v zbornici. Pa če se tudi dogovorijo o tem večje stranke, tičijo za hrbtom manjše, n. pr. češki narodni socialci, ki nikakor ne pripustijo, da pride zbornica do pravega dela. Mogoče je potemtakem, da se državni zbor kmalu odgodi.

Udanostna izjava.

Zadnje dni so v državni zbornici nesramno napadali cesarsko rodovino nekateri državni poslanci, kakor grof Sternberg, socialni demokrat Pernersdorfer in drugi. Predsednik zbornice ni pravočasno grajal govornikov. Ti neprestani napadi so presedali večini poslancev. Zato so se dogovorili češki veleposestniki, Poljski, nemški katoličani, Rumuni, Slovenci in Hrvati, da je v njihovem imenu v četrtek, dne 24. novem. grof Palfy vprašal predsednika grofa Vetterja, ali hoče v prihodnje skrbeti, da taki napadi izostanejo. V imenu nekaterih Nemcev je isto vprašal predsednika baron Ludwigsdorff. Proti Palfyju in Ludwigsdorffu so strastno ugovarjali socialni demokrati in Vsenemci.

Hrup na galeriji.

Ko se je zbornična seja pretekli četrtek zaključila, so začeli na zbornični galeriji zbrani socialni demokrati in nemški narodnjaki grozno kričati: Proč z Lueggerjem! Proč z krščansko šolol! To brezumno svojat grozno jezi, da je nižjeavstrijski deželni zbor sklenil novo šolsko postavo, po kateri se čutijo nekrščanske stranke hudo prizadete. Posebno nekrščanski učitelji strastno ugovarjajo tej postavi ter delajo na to, da bi je ne podpisal presvitli cesar.

Kaj se torej zdaj dela v zbornici?

Cel teden se razpravlja o besedah, katere je govoril dr. Körber ob začetku zborovanja. Vsaka stranka naznanja svoje pritožbe. Te dni pride v imenu Slovencev na vrsto dvorni svetnik Šuklje. »Slovanska zveza« se je posvetovala v mnogih sejah, kaj in kako naj imenovani poslanec razloži naše pritožbe.

Politični ogled.

Lepe besede — a lažnjive. Novi tržaški namestnik knez Hohenlohe, kateri je pri svojem nastopu slovenskim odposlancem obljubil, da hoče biti pravičen obema narodnostima, je že dvakrat snedel svojo besedo. Prvikrat ko je dal odgovoriti svojemu uradniku na slovenske interpelacije v italijanskem

obraslega sveta, ki pa ni bil za nikakšno rabo. Tedaj je oče imenovanega Jurija Pintariča z dvema drugima kmetoma (Keg in Emberič) v Rihtarovcih izkrčil grmovje ter napravil pašnik. Zato pa so njihove hiše s Hraščani vred imele pravico do paše na imenovanem pašniku, kar so jim pa pozneje hoteli vzeti. Gosposka je pa 26. avgusta 1758 imenovanim posestnikom pripoznala pravico do paše.

Tudi v 17. in 18. stoletju so se Štajerci večkrat pritoževali čez Ogce, da so svojevoljno spreminjali meje, zlasti je veliko takih pritožb v veržejem arhivu zoper belotinske grajščake.

No, dandanes so Štajerci in Ogri bolj mirni sosedje in si ne rivajo Mure sem in tje, zato pa ona sama tem bolj hudomušno manjava svoje korito ter od leta do leta dela ogromno škodo zlasti na štajerski strani od Radgone doli do medžimurske meje pri Spodnji Moti.

Pa kakor zgodovina ostro obsoja krivično ravnanje nekdanjih ogrskih grajščakov, tako bo tudi enkrat ostro obsodbo izrekla nad tistimi, ki imajo v Gradcu v rokah deželno premoženje, pa nič ne store za Spodnje Štajersko in puste, da reke in potoki trgajo in poplavlajo naše njive in travnike.

jeziku, drugikrat je pa odšel, pobegnil, da mu ni bilo treba sprejeti slovenskega odposlanstva. Upravno sodišče je valed pritožba tržaških Slovencev razsodilo, da mora zidati mesto slovensko šolo. Dozdaj se to še ni zgodilo. Zaradi tega so sklicali tržaški Slovenci protestni shod, katerega se je udeležilo na tisoče slovenskega občinstva. Ko so poslali s shoda odposlanstvo k namestniku, kateremu naj izroči zahteve shoda, namestnika ni bilo doma, ampak je bil odšel na neko razstavo. Vedel je, da bo prišlo odposlanstvo, za to je pobegnil! Snedena beseda in pa slaba vest ga je gnala!

Trozveza. Laski listi poročajo iz Rima, da so dogodki v Inomostu oživeli po vsej Italiji gibanje proti zvezi z Avstrijo. Toliko avstrijska, kolikor italijanska vlada da sta radi tega v velikih skrbih.

Prememba šolske postave. Deželni kulturni svet v Inomostu je sprejel predlog, da se osmo šolsko leto opusti in nadomesti z nedeljskimi šolami. Kot vzrok navaja pomanjkanje delavskih močij.

Zmaga katoliške stranke. V Milanu na Italijanskem so se vršile dne 26. novem. občinske volitve. Zmagali so kandidati katoliške stranke s 17.500 glasovi, medtem ko je imela nasprotna, liberalna stranka komaj 14.500 glasov. Povsod zmaguje katoliška ideja, ker ljudstvo vidi, da se bo edino na podlagi katoliške socialnih postav moglo rešiti socialne bede.

Kako se dela za protestantizem. Na Moravskem imajo pastora Babylona, ki spada med glavne razširjevalce luteranstva na Moravskem. A zadnji čas je precej omejil svoje delovanje. Da bi dobil čim več odpadnikov, je nagovarjal protestanske mladeniče, naj ne poroče s katoličankami. Po poroki je skrbel, da je nevesta postala luteranka in pregovorila tudi svojo rodbino k odpadu. A pri nekem premožnem mladeniču je našel slabo, ko mu je prigovarjal, naj se poroči s katoličanko. Mladenič je imel že izbrano protestantsko nevesto, katere ni hotel zapustiti. S pastorem sta se zaradi tega tako sprla, da je imelo z zadevo opraviti tudi sodišče. Mladenič se je hotel poročiti s svojo protestantsko nevesto in pastor Babylon naj bi izvršil poroko. Ko sta prišla ženin in nevesta v cerkev, ju je nagovoril kratko in surovo: »Torej se hočeta poročiti. Tožila sta se že s svojim pastorem. Jaz sem z vama gotov in šel je iz cerkve. To je bilo mlademu možu preveč in tožil je pastora. — Pri razpravi je bil pastor obsojen na 600 kron.

Vstaja bokserjev na Kitajskem. Vse kaže, da se bokserji zopet pripravljajo na vstajo, ki bo obširnejša, kakor je bila l. 1900. Po vsem Kitajskem in v Mandauriji hujskajo menihi prebivalstvo. Kitajska vlada je že meseca oktobra zapovedala prijeti glavne voditelje vstajskega gibanja. A ta ukaz se ni izvršil, ker se višji častniki in vojski soglašajo z bokserji.

Dopisi.

Iz Slovenskih goric. (Žalostne narodne razmere.) Latos so bile volitve v občinski odbor v Gornji Voličini, župnije Sv. Ruperta. Mnogi so pričakovali premembe in konca nemškutarije. Nekateri dobro misleči so poskusili streči vladarstvo sedanjega štajerskojansko navdahnjenega župana Jožefa Petriča. Ni se jim posrečilo. Bili so preslabo organizirani. Za tri leta, Bog daj srečo! G. Jožef Petrič, župan v Zgornji Voličini, načelnik krajnega šolskega sveta pri Sv. Rupertu, ud in odbornik slovenskega okrajnega zastopa pri Sv. Lenartu, je res čudak. Živi v domišljiji, da je ena izmed glavnih oseb v Slov. goricah. Nastopal je kot pisec ali pa volilni komisar v slovenskih občinskih uradih. Sam pa uraduje nemški. Glavni udarec je mislil dati »Slov. Gospodarju«, kojega naročnik je